

Ових дана блежимо годишнице двају догађаја који су, према општим оценама, били преломни за унутрашња кретања у Совјетском Савезу и имали значајан одраз на међународне прилике. То су 20. конгрес КПСС на коме је осуђен Стаљинов култ личности и смрт совјетског вође Јосифа Висарионовича Стаљина.

Тачно пре шест деценија, крајем фебруара 1956 године, Никита Сергејевич Хрушчов поднео је на 20. конгресу КПСС чувени реферат „О култу личности и његовим поледицама”. Био је то догађај од прворазредног значаја за совјетско, односно руско друштво и за цео комунистички покрет у свету. Тога дана, бар формално, Совјетски Савез је започео борбу против култа личности и стаљинизма, али су се неки његови рецидиви одржавали и годинама касније.

Конгрес је одржан уочи треће годишнице Стаљинове смрти. Аналитичари кажу да је мало вероватно да је такав корак, односно партијски конгрес и осуда култа личности, био раније испланиран. Накнадна научна истраживања показују да се свест о потреби одређених промена у друштву појавила се још за Стаљинова живота, а и он сам био је светан тога, свестан да се нешто мора урадити, мењати. У друштвеном систему су се оштро појавиле разне тешкоће. Колективизована пољопривреда није могла да прехранити земљу.

Две историјске годишнице - Стаљинова смрт и "осуда култа личности"

Пише: Ђорђе Милошевић
субота, 05 март 2016 13:09

Према тумачењима појединих историчара и јавно изнетим подацима (који у одређеним круговима изазивају сумњу), уочи Стаљинове смрти, у радним логорима (Гулаг) и затворима налазило се око 2,6 милиона људи а још око 2,8 милиона у изгнанству. Власти су са огромним тешкоћама одржавале контролу над толиким бројем људи, поготову што је у логорима долазило до јавног испољавања незадовољства па и побуна.

Одређену, и рекло би се не последњу улогу одиграла је и жеља за очувањем власти. Не треба заборавити да је Никита Хрушчов релативно касно стао у врхове совјетске власти и да је био један од млађих кадрова у владајућој номенклатури. Власт, освојену на не баш политички најкоректнији начин, требало је задржати по сваку цену. Хрушчов се одлучио на рискантан корак.

У сваком случају, за милионе људи осуда култа личности и рехабилитација имали су огроман значај.

Хрушчову је било веома важно да осуди безакоње у прошлости, али не и да стави под удар и сам комунистички систем. Зато је његов реферат сугерисао: терора је било, али су од њега страдали пре свега КПСС односно њени чланови. Зато Хрушчов и није говорио о депортацијама и ликвидацијама у време колективизације крајем тридесетих година.

Многи аналитичари су мишљења да је Стаљинов период у неким доменима и даље митолошки обојен и да историја тек треба да утврди неке чињенице, без предрасуда и политичке пристрасности.

Друга значајна годишњица односи се на Стаљинову смрт. Он је преминуо петог марта 1953 године. Умро је у својој дачи у Подмосковљу, а сахрањен је 9. марта.

Из огромне личне документације, одабрао сам неке најзанимљивије детаље о овим догађајима о којима се мало зна у јавности и за које сматрам да ће бити интересантни читаоцу.

Никита Хрушчов у својим сећањима, садржаним у књизи коју је припремио његов син Сергеј, наводи да се фебруара месеца 1953 Стаљин изненадно разболео али је изгледало да се брзо опоравио. Била је субота и Стаљин је позвао у Кремљ најближе сараднике на уобичајену седељку. У друштву су осим Хрушчова били још Маљенков, Берија, Буглањин. Погледали су неки филм а затим је Стаљин предложио да на оближњој дачи „нешто презалогате”. Вечера се одужила. Он је такве вечере називао ручком и трајале су до јутарњих часова. Негде око пет или шест часова почели смо да се разилазимо. Стаљин нас је као обично испраћао. Био је весео, у одличном расположењу, шалио се. Ништа није наговештавало да ће се тако нешто догодити.

Шалећи се, Стаљин је прст уперо у стомак Хрушчова и назвао га Микита- то је украјинска верзија руског имена Никита. Сутра је био Слободан дан, недеља, и сви су веровали да ће их Стаљин навече поново позвати и зато цео дан нису јели ништа. Трпеза Стаљина увек је била препуна ђаконија, иако ни наведени гости у својим домовима нису ни у чему оскудевали. Међутим, телефон никако да се огласи. Ту нешто није у реду- помислио је Никита Хрушчов. То се још није дешавало да Стаљин недељом не позива најближе сараднике на седељку.

Две историјске годишнице - Стаљинова смрт и "осуда култа личности"

Пише: Ђорђе Милошевић
субота, 05 март 2016 13:09

Две историјске годишнице - Стаљинова смрт и "осуда култа личности"

Пише: Ђорђе Милошевић
субота, 05 март 2016 13:09

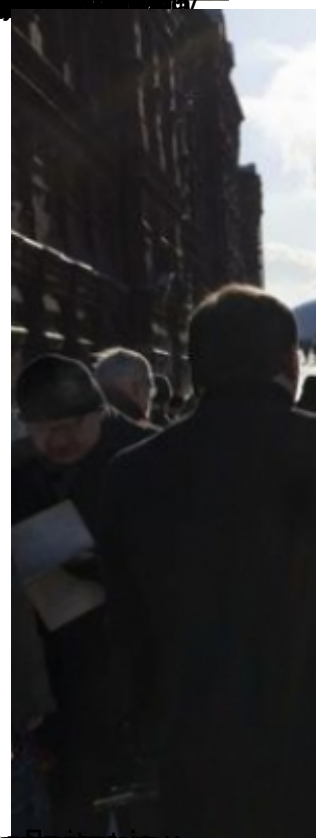
Две историјске годишнице - Стаљинова смрт и "осуда култа личности"

Пише: Ђорђе Милошевић
субота, 05 март 2016 13:09

Две историјске годишнице - Стаљинова смрт и "осуда култа личности"

Пише: Ђорђе Милошевић
субота, 05 март 2016 13:09

Београд, 5. март 2016. - Стаљин се враћа у Москву са својим савезницима. У Москви се одржавају састанци, на којима се одлучује о будућности Стаљина. Стаљин се враћа у Москву са својим савезницима. У Москви се одржавају састанци, на којима се одлучује о будућности Стаљина.

Две историјске годишнице - Стаљинова смрт и "осуда култа личности"

Пише: Ђорђе Милошевић
субота, 05 март 2016 13:09

